

V. évfolyam.

7. szám.

1931 március hó.

Fkp2
Ny 967

HUNGÁR

TANÍTÓJELÖLTEK

LAPJA

ELŐFIZETÉS:
EGÉSZ ÉVRE: 3 P.
EGY SZÁM: 30 FILLÉR

FŐSZERKESZTŐ
FODOR JÁNOS
TÁRSZERKESZTŐ:
GAÁL GÉZA

SZERKESZTŐSÉG:
KIR. KATHOLIKUS
TANÍTÓKÉPZŐ INT.
UJSZEGED

Egen 1937.

Glamza J.

Szerkesztőbizottsági tagok :

Baja	Tantos Olga II. é.
Baja	Klinger Rezső V. é.
Budapest	Uherkovics Gábor V. é.
Eger	László Aranka IV. é.
Eger	Szabó Endre V. é.
Esztergom	Hodász József V. é.
Győr	Pados József V. é.
Győr	Nagy Margit III. é.
Kiskunfélegyháza	Csepregi Sándor III. é.
Kisvárdá	Varga Irén V. é.
Kőszeg	Németh Lajos V. é.
Pécs	Geiskopf Mihály V. é.
Sárospatak	Horpácsy Nándor III. é.
Sopron	Novák Jolán IV. é.
Jászberény	Erdei Sándor V. é.
Budapest IX. ker	Rhé Márta V. é.
Csurgó	Timár János V. é.
Kalocsa	Eckert Irma IV. é.
Kalocsa	Fülöp István V. é.
Kecskemét	Szilágyi Erzsébet V. é.
Pápa	Surányi Kálmán IV. é.
Kőszeg	Pekovits Irén V. é.
Pápa	Kiss Magdolna V. é.
Nyiregyháza	Karászi Miklós IV. é.
Szeged	Lengyel Mária V. é.
Szeged	Tisch József V. é.
Veszprém	Kiss Aranka III. é.

Kérjük a többi intézetet is, hogy a szerkesztőbizottsági tagok nevét szerkesztőségünkbe minél előbb szíveskedjenek beküldeni.

A kiadásért és szerkesztésért felelős: Horváth B. Kristóf.

MAGYAR

TANÍTÓJELÖLTEK LAPJA

ELŐFIZETÉS: EGÉSZ ÉVRE 3 P. EGY SZÁM 30 FILL	FŐSZERKESZTŐ: FODOR JÁNOS TÁRSSZERKESZTŐ: GAÁL GÉZA	SZERKESZTŐSÉG: KIR. KATHOLIKUS TANÍTÓKÉPZŐ INT. UJSZEGED.
--	--	--

Áll a bánathegy

Áll a bánathegy
szilárdan, évezredek óta.
Az embert úzi,
egyre úzi égő szomjúsága
fel a tetőre,
hol kis tengerszem az öröm.
Mennyi égő vágy
perzselte szikkadt oldalát
e bánathegynek,
míg felérnek rajt' az emberek,
s száraz testüket
füröszlik kéjjel, örömteli arccal az
öröm tavában.
Az oldalán kiszáradt béna testek
hevernek szerte
csüggetegen. Elhulltak mind az
élet harcában.
Óh! ha lenne karjaimban
gigászi erő!
Ledönteném s eltemetném örökre
a bánathegyet.

Jeney Endre V. é., Esztergom

Az iskolák iskolája

Kárászi Miklós IV. éves Nyiregyháza

Végtelenül szeretem az istenalkotta dicső természetet. Leírhatatlan örömmel telik meg lelkem, valahányszor ki-kiséstálok kicsiny falum homokbuckás határába.

Három óra tájban indultam el a kerteken átvezető gyalogúton a szőlőskert felé. Elég hosszú útát kellett megtennem, míg odaértem. Lassan mentem. Gondolataim szabadszárnyra engedtem s csak akkor szűkítettem meg körét, ha egy-egy érdekes növényre találtam, vagy ha egy-egy iparkodó bogárka került eléem. Ilyenkor megálltam s elnéztem az Isten apró, csodás alkotásait. Megálltam akkor is, ha egy-egy szorgalmas munkással találkoztam és kedvesen beszélgettünk.

Lassan kiértem a szőlőskertbe. Leültem terebélyes diófánk alá, amely a szőlőskert leghatalmasabb, legöregebb fája. Kissé megdült; sok vihart állott már ki. A földszinttől számítva pár méterre törzsében egy odú van. Ebben egy méhcsalád vert tanyát. Ülök. A zsongás lehallatszik... Hallgatom, hallgatom, egyszerscak mintha megszibbadtam volna, érzéktelenné váltam és nem hallottam tovább a méhek zümmögését. Elnyomta szívem zsongása s minden külső inger ellenére, befelé figyeltem. Míg szívem méhkasként zsongott, agyamban ilyen gondolatok forogtak:

— Öreg, viharvert fának árnyékában serdülő, az élet küszöbén álló ifjú pihen... A vészostromolt árnyában a vész előtt álló hűsöl... S csak zsong szívem, egyre zsong... Az odúba sárga virágporral rakott méhecskék szállnak be.

— Hej, vajjon a szívemből kiröppenő méhecskék, a szárnyrakelt gondolatok vissza fognak-e térni megrakva virágporral és édes mézzel... Megédesítik-e élttem, ha a vihar összetört, ha a vállamra az öregség felült...?

Ahogy így gondolkodtam, kettős zölddió hullt eléem, amely néhány, útjábaeső levelet is letépett. Most újabb gondolatok tódultak agyamba:

— Ime, így hull le a földre, a sárba az emberi lélek gyümölcse is, — ha beteg, vagy ha idegen gonosz kezek lehullásra kényszerítik, — amelyet a lassan, lihegőn szálló levelek módjára követ egy-egy tört visszaemlékezés! Lehullt és semmivé lesz!...

Gondolataimból a szőlőskert örenek üdvözlése vert föl. Rövid ideig beszélgettünk, majd pár almát vettem magamhoz és végigballagtam a szőlőskerten.

...Amint egy dombocska tetejére értem, csengő énekhang ütötte meg fületem. Felfigyeltem. A hang abból az irányból jött, amerre haladtam. Pár lépést tettem előre s a domb tövében két legelésző tehenet vettem észre. Azt aki dalolt, még most sem láttam. Még előbbre mentem. Most új melódia hangzott fel:

— Kint lakom én Kisperjésen a pusztai határban... — Lassan haladtam előre. Nem láttam senkit, a hangról azonban arra következtettem, hogy ott valahol a fűben a mi kis szomszédunk, Pista dalol.

— Na, csak dalolj — gondoltam, — most megleplek! Egérre leső cicaként lopódtam előre a puha homokon. A folyton erősödő hangot hallottam, de nem láttam senkit sem. Mikor tíz lépésnyire lehettem a nótázó fickóhoz, csak akkor vettem észre. Gondoltam, nem megyek még hozzá, hadd tapasztaljam, hogy mit csinál egy ilyen fiúcska, ha egyedül van. Leültem. Ő hanyatt feküdt az erős illatú orvosszékfű közt. Fejjel volt felém, nem vehetett könnyen észre. Egyre dalolt s bámulta a nyugalmat-lehelő báránylelős eget... Egyszer elhalkult, majd erősebben hangzott fel csengő dala. Ebből azt magyaráztam magamnak, hogy most valamin gondolkodik. Az előbb azért halkult el dala, mert erősebben gondolkodott. Dalolt, dalolt folyton...

Rájöttem arra is, hogy nincs egyedül. Ott van felette a hatalmas égbolt, ott van a már aláhanyatló Nap. A valóságban ezek mind-mind messze vannak, de ő könnyű szárnyalású gondolatával egész közel hozza s mintegy beszélget velük és kérdi tán, mi van még rajtuk túl?

...Ott röpködtek felette a gyorsszárnyú madarak, ott lengti a gyöngye szellő a sokféle zöldelő növényt. Ő ezek társaságában jól érzi magát, nincs egyedül...

...Most megint elcsendesült s dala monologizálásba csapott át. Nem láttam körülötte senkit. Ugyan kihez beszél?... Figyeltem... Felsőhajtott:

— Haj, szegény nagyapám hányszor elmondta...

Felkönyökölt és bámulta a napraforgó táblát... (Lelapultam, hogy észre ne vegyen.)

...Hogy is volt?... Pedig megtanított ő arra... igen:

— Valahol, de nagyon messze fönt... igen...

Istenébe tündököl... hogy is van tovább?... Ismét hanyatt feküdt és mormogott. Felálltam, hogy közelebb menjek, mert egészen elhalkult. Ahogy megmozdultam, a tehenek észrevettek. Pista is felfigyelt, hogy kire bámulnak a tehenek. Észrevett s nem én, de ő lepett meg engem.

— Szervusz, Pista öcsém! De jó dolgod van! Nagyon szép volt!

— Hát a többit hallotta? — s itt elpirult.

— Miféle többit?

— Hát amit az előbb mormogtam magamban. — A napraforgó vágyát? Erre még nagyapám tanított, de már elfelejtettem. Az úrfi nem tanulta az iskolában?

Nem tudtam miről van szó s odavágtam:

— Dehogy nem, csak már én is elfelejtettem. Nagyon keveset tudok belőle. Próbáljuk elmondani! Kezdd csak!

S kezdi: »Valahol, de nagyon messze fönt...

Isten éke tündököl... akadozik. Hogy fel ne süljek én is rímeltettem hozzá egy-egy sort, ahol elakadt, megértettem, hogy miről van szó s folytattuk a rímbeszedést...

Úgy örült, amikor már két versszakot összeszedtünk. Én is megörültem, hogy sikerült valamit kicsalni belőle. Így megtudtam, miről gondolkodott. Egy verses mesén, amiből rímbe csak ennyit szedhettünk:

„Valahol, de nagyon messze fönt	Verebek serege tép itt szét;
Isten éke tündököl;	Arra kérlek, édes ég,
Lángja éget, fénye csal;	Gyáva földben óh, ne hagyj,
Merre utja, mente tart,	Ebben éltem mit sem ad,
Arcom arra fordul,	Napod mellé vágyom,
Terhes könnyem mind kicsordul...	Angyal óvja ott virágom,
Ej, ha egyszer felszállnék a porból!...	Por emészt e földi bús világon!

A mese többi részét már nem tudtuk versbeszedni, mivel én nem tudtam a gondolatmenetet. Kértem, hogy csak mondja el a mesét.

— Látja szemszéd úrfi! Így beszélt az első napraforgó. Az égre vágott. A jó Isten ezért megharagudott rá s azzal büntette meg, hogy mindig a Napot nézze. Bizony úrfi így jár az, aki nem elégedik meg a sorsával.

— Nem figyelte meg még a napraforgót? Reggel az egész tábla kelet felé fordította a virágját, most meg — tessék csak nézni — mind nyugat felé fordult... Milyen bánatosan nézik a Napot... Nagy a jó Isten hatalma!...

Egészen meghatott beszédével, úgy, hogy nem mertem megmagyarázni ennek a biológiai okát. Lehet, hogy el sem hitte volna. Gondoltam, ha elhitetem vele, tán összetöröm tiszta hitét, vagy legalább jó időre elrontom a kedvét. Tudom, hogy némi tépelődés után ezt gondolta volna magában:

— Mit tudják azt a városban, meg az iskolában, ahol ő halott?... Nekem pedig a nagyapám mondta, őt is a nagyapja tanította erre... Meg hát nem a jó Isten akarta ezt így...? Csak az enyém az igaz, az én iskolám nem csal!...

*

Még kis ideig beszélgettünk, miközben elfogyasztottunk néhány almát s elindultam a falu felé.

Gondolkodva ballagtam... Hatalmas természet! Iskolák iskolája! Ezerféle csodákkal tanítod szépre, jóra, szeretetre, hitre a teremtés koronáját! Megtanítod tisztán érezni, helyesen gondolkodni. Felemeled a lelket és istenszeretetre gerjeszted; korszakot alkotsz s megmutatod a boldogság útját!...

Csodás természet! Te valóban Isten temploma vagy s minden jó, minden igazság örökös, dicső iskolája. Te készítettél az előbb gondolkodásra, te ígézted meg ennek a fiúcskának a szívét s erősítetted az Istenbe vetett hitét és te vezeted örök módszereddel az emberiséget az Alkotó felé, iskolák iskolája!

Tanítójelölt testvérem! Veled, vagy nélküled?!

Szeretnék

László Aranka IV. éves, Eger

Szeretnék napsugár lenni a világon
Mely áttör a vízen, csillog a virágon.
Mindenhová derűt, fényt, meleget áraszt,
Rámosolyog arra, aki könnyes, fáradt.

Vagy vihar szeretnék lenni a hegyekbe'
Mely hatalmas törzsű, erős fákat dönt le.
Szilajon száguldoz, falevelet sodor,
Amely mindig süvít, dermesztő és komor.

Néha meg szeretnék nyíló virág lenni
Szerető kezek közt mosolygón pihenni,
Meghúzódni a kert árnyas rejtekébe'
S onnan szertenézni a nagy messzeségre.

Szeretnék gagyogó kicsi gyermek lenni,
Ki nem is tud mást, csak könnyek közt nevetni.
Tipegni a réten, játszani a porban
S nem tudni mi tombol kinn a vad viharban.

De a legjobb lenne, ha tündér lehetnék
S egy fáradt szenvedőt boldoggá tehetnék.
A gond varázsolta ráncokat homlokán,
Szerető kezemmel mind elsímítanám.

Elvinném e zajos, őrjöngő világból,
Megmenteném. Oda, hol öröm világolt,
Átadnám Teneked Istenem e lelket,
Mert neked mentettem! A Te gyermekednek.

De egy hétköznapi, szürke árnyék vagyok
S vágyaim csak álmok, mit meg nem foghatok.
Uram! Csak egy embert engedj megmentenem,
Egyet a sok közül e zúgó tengeren.

Akkor elfeledem hogy én is szenvedtem,
Hogy én is álmodtam, s könnyek közt ébredtem.
Akkor e vad sorssal szembe fogok nézni,
Akkor... érdemes volt küzdeni és élni!...

Nincsen semmim...

Nincsen semmim az ég alatt,
Csak néhány gondolat,
Mely a lelkemből előtör
És mindent elsöpör.

Thökölyi Imre
III. éves, Szeged

Nem néz az semmi akadályt,
És nem néz semmi tilalmat,
Mert csak Te feléd száll, röptül
Minden kis gondolat!

Mese a virágokról

Bezerédy Mária II. éves, Baja

Volt egyszer egy gyönyörű ország. A mező, az erdő tarka virágokban fürdött. A kicsi virágok ebben a szép országban nagyon boldogok voltak. Nem kíváncsoltak soha más országba.

A boldogságot azonban nem soká élvezhették. Jött az ellenség s az országot szétszaggatták. A virágok baráti körét is szétrombolták. Túrtek a kicsi virágocskák sokáig. Remélték, hogy majd csak meggondolják magukat a rossz szomszédok s kivonulnak az országból, de csalódtak. Küldték egymásnak hosszú leveleiket, melyekben elpanaszolták egymásnak bánatukat. Később azonban ezt is megtiltották nekik. Most már igazán elszomorodtak. Távollevő rokonaikkal már többé nem érintkezhettek. Az égre fordították viruló arcocskájukat s kérték a jó Istent, hogy tekintsen már rájuk.

Egyszer az elszakított terület virágai közt, nagy mozgólódás történt. A kicsik s a nagyok összedugták fejcskájukat s úgy suttogtak. Végül is elhatározták, hogy vasárnap gyűlést tartanak. Izgalmasan várták a kijelölt napot. Az is elérkezett az idő lassú szekeren. Már kora reggel nagy tolongás volt a gyűlés helyén. Külön helyen foglaltak helyet az erdő, mező, halom, hegy képviselői. A gyűlést megnyitották. Sorba előléptek a képviselők. A róna küldötte azt mondta:

— Mi többet nem termünk az idegennek. Ezek még meg sem becsülnek minket. A legények nem tűzik illatos virágunkat a kalapjukra, nem kötnek belőlünk a lányok bokrétát, s nem visznek az útszéli kereszthez s a fiúk játék után már nem velünk koszorúzzák meg a győztest. A mező s a róna népe nem hajlandó tovább itt maradni.

— Az én társaim is hasonlót mondanak. Azt izenik, hogy ők ezután nem szolgálják tovább a furfangos ellenséget. Nem akarnak tovább illatozni a kegyetlen, idegen pásztornak.

— Most a mocsarak virágainak képviselője lépjen elő — mondta az elnök.

Az bele is kezdett a beszédbe:

— Én röviden szólok. Csak azt jelentem ki társaim nevében, hogy mi tovább nem maradunk. Magyar szív szeretetét akarjuk érezni ezután is.

Most az erdők virága lépett elő:

— Kedves társaim! Én csak azt kérem tőletek, hogy ha ti elmentek innét, hagyjatok minket itt, hogy legalább mi vigasztaljuk az árva magyarokat. A sok bánatot legalább a mi látásunk felejtse el bennük. Ti menjetek csak a szabad ég alá s gondoljatok néha, néha ránk is. Nyíljatok újra a magyar kertekben s mondjátok meg szabad testvéreinknek, hogy ne aggódjanak

értünk. Ők is vigasztalják a magyart, úgy mint mi. Isten legyen veletek mindig, mindenhol kedves testvéreim!

*

Az éj beköszöntött. A fák lombjai mozdulatlanul állak helyükön. Mély csend uralkodott a természetben. A hold lassan előbújt rejtekhelyéről. A csillagok pislogó fényben tekintgettek le a földre. Ezen az éjjelen útra kelt a hatalmas mindenség gyönyörű virágcsoportja. Kicsi lábacskaikkal gyorsan igyekeztek a határ felé. Már az éjfélt jól meghaladták, mikor a határhoz értek. Itt még egyszer visszafordultak s könnyes szemmel integettek az ottmaradottaknak. A fák lombjai is megértették a búcsút s leveleik lassan suhogni kezdtek, a tó nádasa hangosan kiáltott a távozók után: — Isten veletek barátaim! — Ekkor még a Hold is világosabban ragyogott, a csillagok már nem pislogtak többé, hanem fényüket a határ felé eresztették, hogy a menekülők világos úton érjenek a szabad hazába.

A virágok lehajtott fejjel lépték át a határt s a szél hangos zenéje mellett leborultak s megcsókolták a csonka magyar földet.

Tudod ?

Joó János Baja

Tudod, hogy mi voltál?

Csodavágyó gyermek,

Aki megbámultad a piciny virágot,

S künn a Duna partján kacagva kergettél

Tarkaszárnyú lepkét... s a kerek Világot

Magad körül halkan

Bontakozni láttad.

Tudod, hogy mi lettél?

Vérbeszökkent rózsa.

Harmatos lánylelked vágyak csodaútját

Álmodozva rója.

Piciny piros szíved csodaváró Titok

Arany hordozója.

Tudod, hogy mi leszel?

A teremő Isten

Termő csodafája!

Tüzes szótól csodaváró Titok

Arany hordozója hogyha majd kipattan:

Élted vándorútját új, fehér rózsákkal

Álmok Teljessége kacagva beszórja:

Aranyhajú gyermek!

Testvér! Miért nem viseled jelvényünket?

Egy nyugalmas éjtszaka

Szabó Mária II. éves, Kalocsa

Kirándulás volt, másfél hetes közös kirándulás. Éppen Pécs volt a megállóhely. Éjtszakára szállást egy előkelő szállodában volt szerencsénk »élvezni«. Vérmes reményekkel, — a pihenni-vágyás irányában — holtfáradtan másztam föl a harmadik emeletre.

Nemsokára menenyei gyönyörökben volt részem, mert az ágy »puha« deszkáira dőltem. Az de hisz' mindegy ilyenkor, hogy dunna van vagy deszka, elég az hozzá, hogy dőltem, mert dőlhettem. Már közelített Álomhercegnő aranszekerén. Egyszerre, egy iszonyú hangzavar s a szekér visszavágtatott Tündérországba. Lenn a szálló terraszn megszólalt a cigány s ez okozta a menyenyei hangokat. Hálótársnőm — ki egyúttal legjobb barátnőm is — hirtelen fölkiáltott:

— »Szeretem a cigányzenét!«

— Kérlek, szeresd, de csöndben! — mondtam és a másik oldalamra kászolódtam.

— Te, imádkoztál már? — szólt Ibi.

— Én? Hogyne. Hagyj aludni!

Ott lenn, egy pár percre elhallgatott a cigány. Édes Istenem! — gondoltam — ezek engedelmeskednek a költőnek, ki azt mondta hogy: húzd rá cigány! Csakugyan. Pár pillanat múlva kezdték ott lenn is és itt fönn is:

— Maros, vize folyik csendesen!...

Na! Erre azután énbőlőlem is kitört a düh, kín s kétségbeesés, melyben nem volt egy szemernyi művészi nyugalom sem.

— »Kérlek szépen. Hát ez a csend neked? Maros és csend. Iboly és lárma. Így van ez. Aludni akarok!«

Pár perc múlva Ibi hangja...

— Édesem, bocsáss meg. Most jut eszembe, hogy írnom kell haza.

— Na jó. Irj! — mondtam egy vértanú lemondásával.

— Könnyörgöm, csendben légy — ezt is én mondtam.

— Igen. Csendben — visszahangozta.

— Te! Hol is voltunk ma? Édes anyukám és apukám! Ja! Igaz, csendben. Most már igazán csendben leszek.

Most ismét szundikálni kezdtem. Hirtelen, egy közeli templomóra mély kongással ütötte a tizenegyet, s ez riasztott fel édes szendergésemből.

— Kész vagyok. Ird alá lapomat.

— Majd reggel.

— Megmosom a kezem, mert csupa tinta lettem.

— Igen? Nem tudnád hangosan mosni? Légy szíves mosd úgy, mert ha nem, véletlenül el találnék aludni.

Diákéveitek legszebb emléke Lapunk lesz.

— Bocsáss meg! — szölt bűnbánóan Ibi — most már végleg csendben leszek.

— Már? Még ne. Korán lenne.

— De! Szervusz. Jó éjt! Csak annyit még, hogy az ablakokat be kéne csukni, mert sok a szunyog.

— Csukd, ha akarod. Én alszom.

Ibi fölkelt, odacsoszogott az ablakhoz, s óriási csattogások közepette becsukta.

Nem. Ez az éjtszaka nem hoz megnyugvást számomra, — gondoltam, — mely gondolatomat hamarosan beteljesedni látam, illetve éreztem, mikor egy egész század szunyog kezdett rajtam jó vacsorát csapni. Fölgyújtottuk a villanyt, s az éhes ragadozókat kihajtottuk a szobából. (Természetes, hogy nem a csukott ablakon keresztül.) Ugy fél 2 felé »már« teljes lett a nyugalom és csend. Fél 5-ig aludtunk. Akkor fel kellett kelni, mivel kirándulást rendeztünk a szomszéd helységbe.

Igy múlt el az a nyugalmas éjtszaka, melyet még tán 70 év múlva sem felejték el.

Anyámhoz

Orosz Mária III. éves, Eger

Mit kívánjak néked, én drága jó Anyám?

Amit szívem érez, óh! ha elmondhatnám!

De nem tudok szólni, földi jót kívánni,

Csak a jó Istenhez esengve kiáltni:

Hogy éltsessen Téged, éltsessen soká még,

Hogy meghálálhassuk, amit értünk tettél.

Esengek, hogy adjon sok örömet neked,

Teljes buzgóságot, hisz' úgy megérdemled.

Ha buzgó imával könyörögsz az éghez,

Amiért könyörögsz óh! adja meg neked.

Hogy megadhasd ennek némileg az árát

Adjon a szívedhe mélységes, nagy hálát.

Esengek, tartsa meg arcodnak mosolyát,

Szerető szívednek lágyan zengő hangját.

Tartsa meg haragod, mely erős és teljes,

Intelmeidet is, amely olyan kedves.

Örökre tartsa meg mi igazán Tiéd

Szerető gyermeked érted égő szívét.

Sok kedves perctől fosztja meg magát, ki nem olvassa lapunkat.

Magadon segítesz, ha pártolod lapunkat.

Dobsina közoktatásának története

(Kultúrtörténeti vázlat.)

Uherkovich Gábor V. éves, Budapest

A sokszáz éves felvidéki kisvárosnak, Dobsinának — habár sem történelme, sem kultúrtörékvései nem voltak oly nagyméretezésűek, mint a Szepesség nagyobb városaié — mindig megvolt a maga kulturális vonzásterülete. És minden korban a kor szellemének megfelelően, viszonylag igen fejlett műveltséget találunk e városkában. Mindenkori műveltségének egyik értékes eredménye iskolaügyének kifejlődése.

Az első egykorú hiteles feljegyzés szerint már a mohácsi vész előtt külön épülete volt az iskolának. Tehát föltehető, hogy még jóval ezelőtt volt az az állapot, amikor az iskola nem volt külön épületben, hanem a »mester« lakásán folyt a tanítás. Valószínű, hogy a város iskolája 1417 táján keletkezhetett, amikor Zsigmond a királyi város címet és a pallosjogot adományozta a városkának. 1584-ben már fejlett iskolai életet találunk Dobsinán. Van külön fiúk és külön lányok részére elemi oktatásra szolgáló iskolája, sőt van szépen virágzó latin iskolája is. Az elemi oktatás főként olvasást, írást és a hittan elemeit tanították. Tankönyvül Dévai Biró Mátyás u. n. »Krakkói ABC«-jét használták.

A latin iskolában a Sturm-féle elgondolás szerinti, Stöckel által kidolgozott iskolai szabályzat volt az irányadó, mely a növendékeket három különböző időtartamú csoportba osztotta. Az első csoportban az elemi ismereteket tanulták tovább. A másodikban latin nyelvtannal, Terentiusszal, aritmetikával, poétikával foglalkoztak. Az utolsó szakaszban görög nyelvtant, retorikát és dialektikát tanultak. Aki ezt a latin iskolát elvégezte, az egyetemre mehetett, sőt magasabb képesítés (collegium, egyetem) nélkül is lehetett kisebb helyen tanító, lelkész.

Erről a latin iskoláról különösen az 1600-as években találunk számos följegyzést.

Igy pl. egy 1637. évi február 9-i keltezésű vizsga-jegyzőkönyv az évközi munka eredményéről így emlékszik meg: »Ugy az iskolában (ahol a két alsó szakaszt tanították), mint az alumneumban (a nagyobb diákok iskolája) a grammatikából és dialektikából (a latin iskolák legfőbb tantárgyai) vizsga tartatott, mely a tanítók és az ifjúság becsületére vált«. 1699-ig vizsga évenként kétszer volt, ettől az időtől kezdve csak egyszer, mégpedig Szent György napján.

Az egész iskolai életre vonatkozó tanácsokkal és utasításokkal általában az eperjesi evangélikus teológia látta el a dobsinai latin iskolát. Tehát tulajdonképpen a dobsinai iskola partikula volt. De éppen ilyen partikuláris viszony volt a dobsinai és a környékbeli iskolák között, mint az már a fentemlített egyik példából kitűnik.

Érdekes fényt vet az egykorú állapotokra a tanító fizetése. A város polgárai u. i. a legősibb időtől kezdve bányászok voltak. Földművelést — kertgazdálkodás kivételével — nem folytattak és így érthető, hogy nem az Alföldön olyan általánosan elterjedt termény javadalmazással fizették a tanítót, hanem pénzzel és olvasztott vassal. Az 1637. febr. 9-i jegyzőkönyv említi, hogy a tanító minden polgártól évenként 20 dénárt, minden zsellértől 10 dénárt, a hámoróktól hetenkint egy-egy adag vasat (portionem ferri) és az acél-kohótól 50 dénárt kap. Ezeken kívül ünnep- és vásárnap ingyen ebéd a lelkésznel és hetenkint a mészárosoktól 2—2 font marhahús, de ez utóbbit köteles a kántorral megosztani.

Annak ellenére, hogy a dobsinai tanítók fizetése az akkori általános állapotokhoz viszonyítva szinte rózsásnak mondható, a legtöbb tanítónak mégis mellékfoglalkozás után kellett néznie. Így pl. egy 1642. február 15-én tartott egyházgyűlés megemlíti, hogy az egyik tanító, aki vásárnaponként muzsikál mulatságokon, a hétfő reggeli órákat elmulasztotta.

Az 1797. év neves dátum Dobsina iskolaügyében. Miután a Ratio Educationis alkalmazása a protestáns iskolákban megghiúsult, kishonti evangélikus esperesség egy külön módszertant dolgoztattott és adott ki a következő címmel: »Methodus Scholastica Pro Scholis Kishontiensis Eo. A. C. An. 1797«. Különösen célkitűzéseiben, továbbá a testi nevelésre és az esztétikai nevelésre vonatkozó részeiben tartalmaz ez a mű figyelemreméltó gondolatokat. Érdekes még megjegyezni, hogy kiemeli a csetneki és a dobsinai iskolákra vonatkozólag a neveléstan, az éneklés és az orgonálás megtanítását.

1800-ban már hatalmas emeletes kőépületben oktatják az ifjúságot. 1819—1848-ig a latin iskola osztályai fokozatosan megszűnnek. Hogy ezt a hiányt pótolják, az elemi iskola V., VI. osztályában tanulták a gimnázium tárgyait és innét mindjárt a gimnázium III. osztályába lehetett menni.

A kisdedovó 1853-ban alakult. Egyike az egész ország legelső ilyenemű intézményeinek. Mint községi (tehát nem egyesületi) alapítás pedig a legelső hazánkban.

Időrendben a polgári leányiskola megalakulása következik. Már 1849-ben alsó és felső tagozatra oszlott a leányiskola. 1888-ban megalakult a »felső leányiskola«, mely az elemi oktatáshoz csatlakozó (tehát a VI. oszt. után következő) két osztályból állott. 1890-ben a város polgári leányiskolát létesít és az iskola céljaira szép emeletes kőépületet is építtet, avval a feltétellel, hogy az állam ugyanakkor egy polgári fiúiskolát létesít a városban. 1892-ben a fiúiskola valóban meg is alakul.

A polgári fiúiskola kötelekeiben működött egy bányafelőri iskola, mely a Felvidék nagy részét ellátta szakképzett bányafelőrökkel. A leánypolgári főlé pedig 1904-ben egy-két évfolyamú női ipariskolát állítottak.

Az iskolafenntartókra vonatkozólag meg lehet jegyezni, hogy

1870-ig az evangélikus egyházközség, 1898-ig a község, ezután az állam töltötte be az iskolafenntartó szerepét.

A fentebb jelzett állapot maradt meg 1919-ig. Az ekkor bekövetkezett összeomlás és a városnak a csehek által történő megszállása természetesen az iskolaügyben is nagy változásokat hozott be. Jelenleg van a városnak elemi iskoláján kívül 3 osztályú polgári iskolája (ahová 5 elemi osztály után lehet menni) és 2 évfolyamú kereskedelmi iskolája. Mindkét középfokú iskolában coeducatio van. A tanítás nyelve, — annak ellenére, hogy a város 50% német, 30% magyar és csak 20%-a tót anyanyelvű, — tót, illetve cseh. Vannak ugyan az elemi iskolában párhuzamos német tanítási nyelvű osztályok, de ezeknek elvégzése után sem a polgári, sem a kereskedelmi iskolába nem lehet menni. És így érthető, hogy a dobsinai polgárok, kiknek legnagyobb része továbbtaníttatja gyermekét, nem szívesen adja német elemibe. Ez is élő példája annak, hogy milyen eszközökkel folyik a csehesítés a Felvidéken.

Ez egy szép, büszke multú és szomorú jelenű felvidéki bányászváros iskolaügye történetének vázlata. Apróbb részletekbe már csak a monográfia írónak érdemes belemerülnie. Viszont a fentemlített néhány adat számot tarthat arra, hogy azok, akik csak kissé is nagyobb szeretettel foglalkoznak pedagógiával és neveléstörténelemmel, felügyeljenek rá. Dobsina kultúrája csak egy téglá volt a nagy magyar kultúrpalotában, de a fentiek elolvasása után bárki meggyőződhetik arról, hogy ez a téglá mindig erős és biztos volt.

Források:

A dobsinai ág. h. ev. egyház irattára.

A dobsinai városi levéltár.

Szombathy László: »Gömör-Kishont vármegye népoktatásügyének története« c. műve 1909.

Életemben egyszer voltam boldog...

Georgi Rezső III. éves, Eger

Életemben egyszer voltam boldog,
Csak egyszer... Oh akkor szememben
Még az ártatlanság ragyogott!
Emlékszem... A szívem úgy tombolt,
Ugrált, nevetett, majd szétrepedt!
Utána... szántam a bolondot.

Életemben egyszer voltam boldog,
Csak egyszer... S azóta még soha,
Soha igazán nem nevettem.
Szeretnék egyszer boldog lenni,
Piruló arccal úgy kacagni!
De nem tudok... fáradt a lelkem.

Komédiások

Fodor János V. éves, Szeged

Szótlanul haladtak egymás mellett. Csak lépteik egyhangú kopogása törte meg a csendet. Valaki sietett mellettük. Rájuk nézett. Morgott valamit, azután odébbállt. Még mielőtt elnyelte volna a sötétség újra visszanézett. Bolondok... dünyögte, haragszanak. Egyásra...

Néhány utcával beljebb, villanyfényben ragyogott az éjtszaka, a nagyváros élte kérésztétét. Szmokingos urak, bálruhás, bundába burkolt nők, suttogó párok suhantak az aszfalton. A levegőben parföm, kacagás szállt és belevegyült a villamos egyhangú csengetésébe. Odébb egy soffőr sikongatta a túlköt, de a jókedvű cimborák sehogyse tudtak kitérni előle. Egyre a Mester-utcat emlegették. Biztatták egymást: öregem kapaszkodj belém! Míg a soffőr káromkodva taszigálta el őket az autó elől. A sarkon a forgalmi rendőrt vidám társaság konfettizte. Mindenki mulatott, kacagott, boldog volt. Csak ők ketten nem. Haragudtak. Bolondok...

Pedig farsang volt. Farsang utója. Karnevál herceg nemsokára búcsúzik. Alattvalói még utóljára hódolni akartak neki. Parföm, konfetti, bál... maskara... festett élet... hazugság!...

Azok ketten csak haragudtak. Fülükben ott szongott még a lágy muzsika szava. Kacajt, mámort, szerelmet dúdolt s ők... haragudtak.

A férfi büszkén meredt az éjbe s kimerően lépegetett mellette. A nő semennyiért rá nem nézett volna. Mikor nem bírta már tovább a kínos csöndet, egyet köhintett s selyem zsebkendőjét morzsolgatta. Ezek a köhintések mindannyiszor egy-egy kibuggyanó szót nyomtak el. Valami úgy fojtogatta a torkát!... de nem szólt. Nem kezdem a kibékülést. Kezdje ő...

Amaz összeszorított ajakkal várta, hogy vajjon ki bírja tovább? De arról eleve meg volt győződve, hogy ő lesz az.

Haragudtak. Vagy farsangot játszottak?

Min is veszünk össze! Meredt a kérdés elébe. Badarság. Női szeszély, hiúság! Szép ez az élet, karnevál! Komédiás vagy te is csupán. Te bonvivant... én komikus. Azért haragszik most is, mert mindenkié vagy! Téged szeret... hisz' bonvivant vagy... én csak komikus. Ó primadonna az életben is, nemcsak a festett falak között... Primadonna! s keserű, fájdalmas vonás gyűrődött a szája körül.

Hazaérték. A nő valamit szólt. A férfi arcán mosolyárnyék suhant át. Megszólalt! Nem bírta tovább, örvendezett. A köszönését azonban már nem fogadta. A komikus megindult. De hirtelen gondolattól vezérelve megfordult és utána kapott a nő kezének. Visszarántotta. Belenézett a szemébe mélyen s a két szempár fénye sötétet lobbant össze. A nő hátravetett fejjel mereven állta a per-

zselő sugarat, szíve hevesen dobogott... de hallgatott. Szerettek... és most mégis gyűlölet viharzott szívükben. A férfi törte meg a csendet.

Elegendsz... így? A visszafojtott keserűség, düh ellenére is puhán, kérlelőn muzsikált a hangja. Az csak hallgatott. Büszke volt.

Nem felelsz? — jött ki tompán a száján. — Nem?

A primadonna lehajtotta fejét és gondolatai egymást kergették bensejében:

Mi lesz a holnapi premierrel, mit írnak majd az újságok? Vastaps, a diákálló tombolása, virágerdő... siker... gázsiemelés... A rivalda fényzőnében csillogó szemekkel fogadja a tapsot és igen, a diákság türelmetlen, hogy utoljára ő énekel, újra megbüvíli a fiatalságot... A színészbejárónál már várja a tömeg és autogrammért könyörög. S ő, a művésznő unottan írkálja az elébe tett papírra a nevét. Thália hatalmába kerítette. Nem is hallotta, elfeledte a komikust. Sikerről álmodott... Csak akkor rezzenett föl, mikor a férfi megszorította kezét.

— Elegendsz... egy szó nélkül?

— El! — vágta ridegen az arcába. Csak a komikusnak mondta... Pedig ő fényről, tapsviharról, bonvivántról, premierről ábrándozott. S most ez kizökkentette szép álmából.

— Jó, művésznő! Elmegyek. — Hangja metszőn süvített és fojtott düh szikrázott benne. Bozontos, barna művészfeje hangtalanul hajolt a primadonna kezére... megcsókolta. S hátraszegezett fejével sarkon fordult és... elsietett.

A nő megdermedve állt. Erre nem várt. Nem akarta elhinni, hogy őt, a művésznőt, ezrek bálványát, az ünnepektől primadonnáttá ott hagyja valaki! Mások a lábainál hódoltak és ez a komikus, ez a bohóc nem tette, nem olyan, mint a többi? Büszkébb...? Férfi!... És most a primadonna eltűnt, nő, gyenge Éva lett újra.

Miklós! szakadt föl a száján. Miklós!

A szája mozgott csak tovább, hang nem fért ki rajta. Valami úgy szorongatta torkát. Vonagló ajakkal lépett a távozó után, de kinyújtott kezei már csak a sötétséget érték, a férfi elveszett az éjben. Tudta, hogy már nem az övé, elhagyta. Azt hitte, komédiázik, hogy lehet vele játszani, hisz csak komédiás! Bohóc. Annak nincs szíve! Pedig neki nem volt... Nem jön többé vissza! és ekkor egy gyöngyszem, egy valódi rezgett selymes pilláin... egy valódi, a sok hazug könny után... Most súgta a szíve: szereted! mikor nem volt kit szeretni!...

Farsang, maskara, hazugság szétfoszlott. Karnevál megszökött...

*

Fáradt magábamerüléssel lépegetett a férfi. A szél kacajt durorászva rohant végig az utcán és lázas homlokára éles hókristályokat vágott. Nem lát senkit. Megáll. Eh!... s fáradt mozdulattal csapott a levegőbe. Egy föltolakodott gondolatot dobott vele

félre. Vissza fogsz hívni, de késő lesz már. Lassan, tétován indul el. Hazafelé! Csak a szél kacagása hallik. Gondolatai vergődnek mint a rabmadár.

Komikus, komédiás vagy pajtás csupán. Komédiás! Ez a gondolat belenyilal szívébe és szeme fátyolos lesz. A rivaldán csak nevetett... pénzért, kacagtatott a deszkákon... most az élet nagy rivaldáján... könnyes keserűséggel játszott...

Vidám zeneszó hallik. Megütődött. Mulatnak! Te vén komédiás sírsz?

Nem! A festett világ fia keserűn kacagott, komédiás szíve a zenét itta s elfeledte, hogy ember, megbántott férfi,... komédiás lett újra. Pajtás, komédiás vagy csupán! Ezek a könnyek hamisak, farsangi hazugságok!... és elhitette magával, hogy csak... játszott... színészkedett. Mint a színpadon. Megcsalta magát...

Nálad vagyok

Judit V. éves, Kőszeg

Áruld el, gondolsz rám néha, néha?
Várod a jöttömet? Esti óra
misztikus homálya nem rezgi át,
a felém röpitett melódiát?
Nem érzed, melletted állok este,
Minden kis sóhajod félve lesve?
Hess, hess, hess, kergetem messze tőled,
A komor, fárasztó gondfelhőket.
Ha munkakedvet törni látom,
Új erőt esd reád imádságom.
Asztalod fölébe hajtott fejed
nem pihen keményen, mert kezemet
csúsztatom alája. Lágyan csengő
dallamot dalolok. Álmodj zengő
madárról. Virággal tele hintett
réteken pihenjen tekinteted.
Álmodd, hogy eljövök nemsokára,
Többé nem lélekben, valójába.
Vagy még jobb, álmodd, hogy itt vagyok már,
Szerető szívek közt úgy sincs határ.

Akarom !

Szántó János V. éves, Eger

Ablakomon behallik a lárma :
Lent, az utcán korzózó menet;
Én itt ülök bús magamba zárva
S mikor lelkét mindenki kitarja :
Én nem teszem, nekem nem lehet!

Csalogatnak engem is a vágyak,
Lángban égő, csillogó szemek :
Az én lelkem folyama is árad
S már úgy látszik: áttöri a gátat...
De akarom! És... és nem megyek!

Üzenet az egri várból

Makai Margit IV. éves, Eger

Borongós téli délután. Szürke felhők — mint sötét árnyak — borítják az eget, — de körülöttem ragyogó fehérség takar mindent. Csillogó pelyhek ropognak a lábam alatt, amint elme-rengve lépkedek az egri vár havas romjain.

Ünnepélyes boldogsággal időzöm a szentelt romok között. Eljöttem meglátogatni őseimet!

Tegnap az »Egri Csillagok«-at olvastam s ma kicsalt a hősök szelleme ide... fölkeresni őket.

Most itt vagyok... itt, ezen a drága, szent emlékű földön, ahol éltek évszázadokkal ezelőtt az »Egri Csillagok«. Ahol küzdöttél: az édes, magyar anyaföldért s az egri várért.

Azon a helyen járok most, ahol vitéz Dobó István, Bornemissza Gergely harcoltak s vitéz egri hősök ontották vérüket a hazáért és a szabadságért. Talán éppen itt folyt a vérük, ahol én most állok...

Könnyezve lépkedek tovább... a hősök vérének tüzes patakját látom előmleni a hősugáros vármezőn. Ez a föld is egy darabja annak, melyen »annyiszor apáink vére folyt s melyhez minden szent nevet egy ezredév csatolt«.

Hősök karja védte itt a hazát a török-csorda árja ellen s hősök vére avatta fel szentelt földdé s a szabadság büszke fész-kévé Egert.

...Szeretek itt lenni... lélekben beszélgetek az egri Csillagokkal, s könnyes szemmel adózom az ő áldott emléküknek.

Vagy fölmegeyek a bástyafalra s onnan tekintek le a mély-ségekre... Itt is megtalálom az egri Csillagokat: a vitéz egri nőket, a Dobó Katicákat, kik égő szurokkal s forró vízzel öntöz-ték a törököket s akik mellettük elhulló férjük tetemére nem omoltak holtan az iszonyattól és fájdalomtól, hanem kivették ke-zükből a fegyvert s harcoltak helyettük. — Szeretek itt a bástya-falon állni, ahol évszázadokkal ezelőtt oly jellemzőn nyilatkozott meg az egri nők vitéz szelleme. Izzó hazaszeretetet tüzesítette szívüket s ez acélozta meg gyöngye karjukat a hősi küzdelemre...

Vitéz egri nők! — ti vagytok a magyar nő eszményképei.

A ti példátokon buzdulunk mi is e csonka kis haza szere-tetére... Hiszen most még csonkább, mint valaha, vérzőbb, mint régen s jobban rászorul a szeretetre és arra, hogy küzdjünk érte.

Magyar lányok, ... magyar tanítójelöltek... legyünk mind-nyája. Dobó Katicák!... Küzdjünk mi is a hazáért... Fegyve-rünk legyen hazaszeretettől lángoló szívünk, imádságos ajkunk... várunk pedig a tanítói pálya s ennek bástyáiról hintsük egyelőre — ne az égő szurkot és forró vizet, — hanem az izzó hazaszeretet magvát a nevelésünkre bízott ember-palánták szívébe. Hadd gyulladjanak a kicsi szívek... Hadd égjen a szent lelkesedés tüze

a haza oltárán... Hadd legyen ismét nagy haza a kicsi hazából... Isten segítsen Titeket erre velem együtt Testvéreim!

! Még mindig itt állok, ahonnan gondolataim ellátogattak hozzátok: az egri vár havas bástyáin s szemem szeretettel símogatja történelmi múltú, kedves kis szülővárosom barokk-stílusú épületeit, a török időkbeli karcsú minarettel együtt. Oly hívogatóan int felém a kis város havas tetőivel...

De még nem megyek haza... Még meg kell látogatnom valakit... Valakit, aki egyszerű sírdomb alatt nyugszik itt a hősök porain. Meglátogatom a 20.-ik század egri csillagát: Gárdonyi Gézát, akinek lángoló lelke emléket alkotott a 16.-ik század nagy hőseinek az Egri Csillagokban. Egyszerű fakeresztjén rajta van a felirat: »Csak a teste«, melyet saját kívánságára írtak oda. Igaza volt... Csak a teste... Mert költői lelke már műveiben él s az égből mosolyg le Eger várára, mely a magyar dicsőség büszke kis fészke maradt most századok múltán is. E dicsőség emlékei ezek a történelmi múltú romok, melyeket kedves megemlékezéssel látogat meg minden magyar s melyeket büszkén mutat meg nekik minden egri.

Üzenet

Hekl Lajos I. éves, Kőszeg

Romboljatok hát le most már minden szobrot,
Hogyha nem találtok ennél balgább dolgot!
Csináljatok, hősök, romhalmazt belőlük
— S aztán többé ne rettegjétek tőlük.

Üljétek meg a tort. Legyetek boldogok!
Legyőztétek végre — a néma szobrokat.
De míg kéjtől harsog Bukarest és Prága,
— Újakat emelünk a vak éjtszakába'.

És nem lesz nyugtotok! Pihenni nem hagynak,
Kisértének mindig e hallgatag ajkak.
Lerombolhatjátok! — Felépítjük százszor;
— Rabbilincseinknek összetört vasából.

Szabadba vágyom

Harza László V. éves Győr

Szabadba vágyom,
Ahol nincsen életkorlát,
Hol a lélek nem ükőzik falba:
Meg találom-e ennek az útját?

Száz dal feszíti lelkem,
Száz mese szálldos ajkamon,
Itt nem szólhat az ének,
A mese hiába száll,
Megtörik süket falakon.

Szabadba vágyom,
Húz az üres végtelen:
Falak hiába zárnak,
Lelkem feszül, tágul egyre
S végül is őket elnyelem.

Pesszimizmus? . . .

Kőrösi Ödön III. éves, Szeged

Künn járok az utcán... Vadul süvöltő északi szél cibálja a még nem is oly rég virágdíszben pompázó fák merev, száraz gallyait. Tompa kopogásuk olyan, mintha egy csontváz rideg csontjai verődnének össze. A pusztulás halálmadara kiterjesztette szárnyát, hogy nyomott hangulatával örök szomorúságra kárhoztassa a máskor annyi vidámságot hirdető természetet... s az oly érzékeny, szegény emberszívét...

Szomorú, fagyos tekintetű emberek járnak mindenfelé, a tél ezernyi gondja mély ráncot szánt arcukra. Jaj, de hát ez az élet...

Amott vidáman ugrádozó gyermekcsoport közeledik felém. Mosolygó arcukon nincs még nyoma sem az »életnek«. Meglátva régi ismerősként köszöntenek s tovább akarnak menni, de megállítom őket. Oly jó megpihenni az ártatlan gyermek lelkek között. Arcukat pirosra csípte a hideg, mégis élénken csevegnek, kérdezősködnek:

— Tanító bácsi mikor jön hospitálni?

— Mikor fog tanítani?

Alig győzők nekik felelgetni. Most meg a mindig virgong Pista szólal meg:

— Soká lesz még karácsony, Tanító bácsi?

Megállok egy pillanatra s megmondom neki hány nap múlva lesz. Majd én kérdelem őket kinek mit hoz a Jézuska? Ők mosolyogva felelnek, ragyogó szemükből kristálytisza lélek tükröződik... Pista vonatot szeretne ínekkel, alagúttal, az élénk Attila légpuskát kérne és így tovább, mindeniknek van valami kívánsága. Csak egy kis fiúcska szegény Ferike marad változatlanul szomorú. Rám emeli ábrándos kék szemét, mellén ott csillog a szívgyárdista érem, kicsiny arcán a felnőttek komolysága.

Nekem Tanító bácsi, nem hoz semmit a Jézuska... Szőszke fejét lehajtja... szemében könny csillog... Mennyi mindent mond e néhány könnycsepp... sorsunk közös... egy-egy édesanya-sír a rideg temetőben... Egy rövidke gyermekélet van lelki szemeim előtt, telve keserűséggel. Egy árva gyermek tövis-tépte szívének fájdalma újul fel bennem. Szegény fiúcska. Mi mást kapott az élettől, mint csalódást és nyomorúságot? És mi lesz ezután? Megy a bizonytalan, számtalan Scyllát és Charybdist rejtegető »élet« úton-útfélen, ürömpoharat nyújtó mostoha nyomortanyája felé...

A többiek már lassan elszállingóznak, messziről hallatszik víg kiáltásuk és én még mindig itt állok e kedves, sápadt arcú fiúval... Látom szeretne valamit. Nagy okos szemeit földresüti s halkán suttogva kér szentképet. Nem tudom megtagadni. Csak úgy találomra előveszek egyet. De mi ez, a véletlen játszik velem? Hogy került ez a kép zsebembe? Régi gyermekkori emlékem...

A kiseded Jézus, vállán hatalmas kereszttel halad a tövissel behintett, rögös, köves úton. Hányszor merítettem belőle erőt, ha földresújtott az emberek rút, kétszínű részvétlensége... Odaadom neki. Szó már nem jó ajkamra.

Szomorú arcán mosoly csillan fel. Megköszöni. Rongyos kis kabátját összébb húzza didergő tagjain s csak úgy futtában kiáltja vissza csengő hangján a megszokott »Dicsértessék«-et.

Szinte menekülők haza csendes, meleg otthonomba. Elég volt az életből. Bújkálok az emberek elől... s ők azt mondják, én nem tudom miért, hogy pesszimista vagyok...

A Margitszigeten

Náczy Olga IV. éves, Sopron

Meleg tavaszi délután van. A nagy tölgyfák a Margitszigeten, — melyek alatt Arany János álmodott és alkotta gyönyörű költeményeit, — méltóságteljesen terjesztették szét koronájukat a napfényben. Kissé bágyadtan és fáradtan igyekszem a romok felé... Ott vannak már zöld mohával fedetten a titokzatos romok. Álmodozva ülök egy mohos köré. Margit, a királylány, lelke ölel körül. Álmodom, vagy valóság, a titokzatos romok beszélni kezdenek. — Én a cellájából vagyok — súgja az egyik. A köfolyósó végén állt Margit cellája. Ott térdel a kereszt alatt összekulcsolt kezekkel. Szeme túlvilági fényben ragyog. Oda helyezi imájában az aranykoronát Üdvözítője lábai elé és kér helyette töviskoronát... Látod micsoda lemondás ez? Visszaadni a pompát, fényt és a királyi kezet s kérni helyette isteni jegyesétől szenvedéssel teli életet.

— Én a konyha kövezetéből vagyok — súgja a másik. Őh mennyit mosott engem szent kezével ő, a királylány. Milyen aláztos volt. De mikor már elvégezte a felmosást, nem pihent, őh nem. Felment kis cellájába, ott egy szeges ostorral verte ártatlan testét, — vette át a szót a másik kő. Önmegtagadásokkal volt tehát telve élete. Ha valaki bántotta, oly szelíden felelt, hogy aki megbántotta, rögtön bocsánatát kérte.

— Én a betegszobából vagyok — szólott egy kis kövecske. — Őh mennyi fájó sóhajt nyomott el, mennyi fájó könnyet törölt le Margit egy-egy betegnek.

Az egyik beteg fájdalmasan sóhajt. Margit föléje hajol: »Fáj testvér nagyon?« — kérdi szelíd hangján. — Adj ide a fájó sebet — és Margit ajkát a sebre teszi.

Milyen áldozatos lélek volt és mennyire szerethette a betegeket.

Erős szél ráz fel álmodozásomból. A Hold ezüstössé színezte már a tölgyfaleveiket, mikor lassan hazatartok. Gazdagon megajándékozva boldog Margit szellemével. Már tudom, mit kell tennem, hogy nyomdokain haladjak. Megsúgták a mohos, titokzatos romok.

Annál szebb vidék még sincsen...

Koós Gergely IV. éves, Budapest

Csend honol az osztályban. Földrajz óra van. A tanító ott áll a táblára akasztott térkép mellett. A Balaton-vidékről beszél a gyerekeknek. A sok borzos fejű gyermek átszellemülten hallgatja tanító bácsija varázscsengésű hangját. A szavai lassúak, vontatottak. Beszél, mesél e szép vidékről. Tanítását versikével színezi. Elmondja, hogy: »Megteremté Isten a kerek világot, középebe tette szép Magyarországot... És amint lenézett csodaszép művére, gyönyör-érzetében könny tólult szemére. A könnyű lecseppent a legszebb vidéken. ...Tükre lón az égnek s szép Magyarországnak.... Nevezik e könnyet Balaton tavának«. — Nagy ajándéka ez a hazának. Föl is keresik híres fürdőit nemcsak a magyarok, de az idegenek is. Bámulják, csodálják az ezerszínben ragyogó napfelkeltét, naplenyugtát, hallgatják Tihany sokszavú visszhangját. Nagy gyönyörűséget nyújt, ha háborog a »magyar tenger«. A vihartól felkorbácsolt víz hatalmas hullámokban csapódik ki a partra. Felette cikázó villámok hasítják a levegőt s megrázkódtatják a környezetet. Később eláll a vihar, elvonul a fergeteg. Lecsendesül a víz. A Hold fűrészi arany sugarait benne. Talán szebb e vidék a paradicsomnál is, talán szebb a mesebeli tündér-kertnél is. Itt felvidul a szív, itt örömmel talál a búslakodó lélek. Közületek is, ha felnöttek, ne legyen olyan, aki meg ne nézné a »Magyarhon« e gyöngyét...

Csengettek. A vászöntarisznyák a nyakakban lógnak. Imádkoznak. Párosával vonulnak ki. A tanítójuk lehajtott fejjel ballag utánuk. Az ajtóból visszapillant még osztálya belsejébe, majd mennek a kapu felé. Szemében könny csillog. Mint a villám, oly gyorsan terjedt a gyerekek között a hír, hogy — a tanító bácsi sír! — Mintha felébredtek volna azok a gyerekek a hétköznapi életükből, új testet öltöttek, eddig nem mutatott lelkükhöz. Az okát már tudták. »A tanító bácsi elmegy közülünk. Itt hagy...« A kapunál álltak már. A mindennapi köszönésük — »Dicsértessék a Jézus Krisztus« — sírásba fulladt. Sírtak, meghatóan zokogtak a csepp lelkek. A tanító bácsinak zsebkendő jelent meg a kezében, hogy letörölje könnyeit s így helyet adjon a többinek.

Az utcán az emberek megálltak. Azt gondolták, hogy a tanító valamelyik gyereket megverte.

Csalódtak, de valami édes-bús érzellemmel távoztak mikor megtudták, hogy a tanító urat a Balaton környékére helyezték s azért siratják a gyerekek.

*

A szél szétvitte a hírt a faluba!...

*

A gözös, mely annyi embernek okozott már fájdalmat, berobogott az állomásra.

A tanító úr utazott. Sokan kikísérték. A tömeg közül oda-férkőztem melléje. Bocsásson meg — mondtam — de látom a tanító úr nagyon szomorú s szeretném megtudni miért, hisz Magyarország legszebb vidékére helyezték?

»Igaz, — szólt — de annál szebb vidék még sincsen, mint ahol szeretik az embert!«

Ave Mária

Kovács Gizella III. éves, Sopron

Ha méla csendes alkonyatkor
Meggzólal a harang,
Szívembe visszacseng
Egy régi méla dal
S kezem önkénytelen
Imára kulcsolom,
Szívemet énekre hangolom
A méla alkonyon.

Kis harang a toronyban
Egyre-egyre kong
S az esti szellő tovaviszi
Az édes hangokat.
Lankadt virágok fejüket
Magasra emelik
S mintegy susogják utána
Malaszttal telve Te . . .

Valahol egy árva
Szegény kicsi gyermek
Ágyacskájában
Buzgón énekelget.
Kéri a szent Szüzet,
Hogy tekintsen rája,
Legyen anyja helyett
Kegyes pátronája.

Messze, nagyon messze
Idegen országban
Ott is kong a harang
Áve Máriára.
Fáradt, beteg rabok
Esdve fohászkodnak:
Imádkozzál értünk
Istennek szent Anyja.

PÁLYÁZATOK EREDMÉNYE

Lapunk 4. számában a kalocsai érseki tanítóképző önképző-köre négy pályatételt tűzött ki. Beérkezett 8 munka. A jeligés munkákat volt szíves egy kalocsai és egy szegedi tanár úr meg-bírálni és a következő döntést hozta:

A) Történelmi jogunk Erdélyhez.

1. *Természet. H. jeligéjű.* Legjobban kidomborítja a tételt. Áttekinthető, rendszeres tanulmány. A célnak és körülményeknek teljesen megfelel. Előadás és stílus szempontjából volna még csiszolni való rajta.

Övé az első díj.

2. *A tudás hatalom.* Kétséggkívül alaposabb, nagyobb látó-körü dolgozat, mint az első. Szilárd alapon bizonyítja a történelmi jogot; de nagyobb terjedelménél fogva is valahogy szétfolyó, nehezebben áttekinthető. Meggyőző ereje nem érezhető annyira s ép azért nem hat oly közvetlenül. Előadása gondosságra törekszik. Mindenképen komoly törekvésre vall s tehetséget árul el.

Ugyancsak első díjat kap.

3. *A mult mutat a jövő útjára.* Tudományos értéke nem üti meg a második dolgozat mértékét; de közvetlenebb, természetesebb az előadása, gördülékenyebb a stílusa. Ám a bizonyítás alátámasztásában felszínebb az előző dolgozatnál.

II. díjjal jutalmazzuk.

4. *Adja Isten ne sokáig szenvedjen.* Egyszerű, rövid elmefuttatás Erdély történetéről. Érvek felsorakoztatása, bizonyítás stb. híján.

5. *Fazekas:* Ugyanaz gyengébb formában.

6. *Elnémult harangok:* Történelmi órákon hallott, beszélgetésekből ellesett hazafias érzéssel eltelt szólamok gyűjteménye.

A »Természeti H« jeligés mű szerzője: Holló Dezső IV. éves Szeged.

»A tudás hatalom« jeligés mű szerzője: Faragó László V. éves Budapest I.

»A mult mutat a jövő útjára« jeligés mű szerzője: Dudás László IV. éves Kalocsa.

B) Egyesületi élet.

Föltámadunk. Nyitott szemmel járja a világot. Helyes megfigyelései vannak. Jól megjelöli az egyesületi élet s a magyar társadalom árnyoldalait, a kívánni valókat e téren. Ami kevés programot ad, az jól átgondolt, szervesen összefüggő dolog. Kár azonban, hogy többnyire csak az iparos ifjúságot tartja szem előtt s nem a falu zömét, a földműves ifjúságot.

II. díjjal jutalmazzuk. Szerzője: Varga Antal III. éves Szeged.

C) Eszperanto-tétel.

Szorgalmas. Sokat markol. Mindent összehord, amit csak

olvasott az eszperantó mozgalommal kapcsolatban. Elvértve téves adat is csúszott bele. Az anyag megrostálásával jobban kidomboríthatta volna a kérdés velejét.

I. díjat kap. Szerzője: *Munkácsi József* II. éves Nyiregyháza.

Lapunk 5. számában kitűzött „Miért fontos az iskolán kívüli népművelés falun és tanyán?” pályatételre 11 dolgozat érkezett.

Minden munkából a falu és népe iránti szeretet és vele való foglalkozás vágya sugárzik ki. Minden munkán meglátszik, hogy a hivatásszeretetet szülte.

Első helyre tettük és első díjjal jutalmazzuk *Iván Ferenc* (V. éves Kalocsa) művét, melyben helyesen ismeri fel a bajokat és adja meg az orvosságot. Szép stílusa és jó előadása van.

Második *Kiss Aranka* (III. éves Veszprém) munkája. Rövid, velős és pontos felelet a feltett kérdésre. Övé a második díj.

Azután jön a többi. *Hegedüs Nándor* V. Szeged. Magas szárnyalású írás. A témát alaposan tanulmányozta. Nem egészen a kérdésre felel. Kalandozik. *Dudás László* V. Kalocsa. Részletes minden irányba kitérő munka. Előadása kissé vontatott. *Cselik Menyhért* V. Kalocsa. Jó munka. Előadása egyhangú. Egy kicsit pesszimiztikus. *Szántó Mihály* III. Nyiregyháza. Hozzáértő és lelkesedő ember munkája. Azonban még sokkal több okunk is van, hogy népünket műveljük. *Györy Zoltán* IV. Szeged. A magyar faj szeretete sugárzik munkából. De nemcsak az olvasás megtanítása és megkedveltetése a népművelés feladata. *Lengyel Erzsébet* III. Győr. A népet szerető lélekkel megírt mű. Azonban biztos irányt nem ad. *Takács János* III. Szeged. Szeretted a magyar népet. Látod bajait. Több rendszer kellene azonban munkádba. Nem terjed ki több fontos dologra. *Takács Géza* III. Köszeg. Szép, lendületes előadás. Kár, hogy nem lát meg több fontos dolgot. *Joó János* Baja. Gyönyörű, emelkedett stílusú munka. Megfoghatót azonban alig ad.

A Krisztus Király himnusz pályázat nyertese *Kálmán József* V. éves Sárospatak. Formájában, tartalmában szárnyaló óda. Különösen jól hat a minden sor elején szószórint visszatérő megszólítás és a versszakok végén levő refrain.

A többi 14 verset két csoportba osztottuk. Az első csoportba tartozik: *Steiner L.* II. Szeged. Nagyon kedves. Jó ritmusú és tartalmas költemény. *Vorák József* I. Szeged. Mélyen átérzett, kissé hosszú s azért erőtlen. *Sándor L.* II. Pápa. Eredeti felfogása érdekes. *Kárászi M.* IV. Nyiregyháza. Magas szárnyalású. Kár, hogy bőbeszédű. *Éj* jellegű. Megtalálta a hangot, de kicsit elhamarkodta. *Rösler I.* V. Eger. Szép, de a himnuszban több emelkedettséget várunk.

A második csoportba soroztuk: *G. L.* Kkfélegyháza. Inkább elbeszélő. *B. G.* Pápa. Szép egyházi ének. *Ciklámén.* Vallásos gyermekvers. *Fénysugár.* *B. J.* Rákospalota. *D. Gy.* Nyiregyháza. *T. I.* Szeged. *V. J.* Csurgó. Nagyon kedves egyházi énekek, illetve vallásos gyermekversek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Mindenkinek! Többször irtuk már, hogy tegyetek elég bélyeget a levelekre; de mivel ezek után is kaptunk portós leveleket, kénytelenek voltunk őket visszaküldeni, mert nem bírjuk már a sok büntetést fizetni. — A szerk.-nek küldött leveleket így címezzétek: A Magyar Tanítójelöltek Lapja szerk.-nek Ujszeged, Tanítóképző.

Ciklámen Veszprém. Kérünk újakat. — **Hódoséri Ciklámen.** Köszönöm soraid. Amit kértél, nem találok. Kár elkeseredni annyira. Munkáid várom. Szervusz. — **E. S. Jászberény.** Kitünő stílussal megírt munka, de témája miatt nem közölhető. Küldj mást. — **E. Gy. Szeged.** Szép gondolatok. Formája azonban gyenge. Olvass sokat! Forgasd a verstant. Különben nem megy. — **Megtérés.** Pajtás! ez dolgozat. Gondolatod van, de nem összefüggően fejezed ki. Mást. — **Cs. L. Szeged.** Igazad van, a szegediek nem törik össze magukat a munkában. Egyébként sokat hallott gondolatok meleg szíven való átszűrése. Nem szárnyal. Tudsz te jobbat is. — **Nótásdiák.** Alig hihető. Ezek az alakok nem a ma fiai. Fogj más témába, ami közelebb fekszik Hozzád. Tudsz írni. Üdv. — **I. B. Baja.** Most nem közölhetek tőled semmit. Nem rajtam múltott. Mindkét munkád tele van helyesírási hibával, germanizmussal. Száraz, erőltetett gondolatlovglás. Olvass sokat, hogy ki tudd magad fejezni. — **D. A. Kőszeg.** Úgyes novellái megindulás- és szónoki beszéd befejezés! Pajtás így nem lehet. Más témával szívesen látlak. — **Sz. L. Szeged.** „Az érzelmek forró habjai“ szónoki magaslatra vísznek. Hidd el a Tisza egyszerűbben és mégis szebben tud csacsogni! — **I. A. Kalocsa.** Beszélj az idegenforgalomról, de egy szóval sem mutatsz rá, hogyan vehetné ki a tanító ebből a részét, pedig a munkád címe az ellenkezőjét árulja el. Annyi kötelessége van a tanítónak, hogy ezt már nem kívánhatjuk tőle. Különben témád valószínű és sajnos: igaz. — **S. K. Pápa.** A mese valószínűtlen. Ezt írod: „... szegény fiu szívbajt kapott s többször rabja lett e súlyos betegségnak“. Ezt mi nem értjük! Különben elvből folytatásos munkát nem közlünk. Mást. — **S. L. Miskolc.** Örömmel üdvözlök körünkben, de munkád nem közölhetem, mert annyira részletező, hogy unalmassá válik. Csiszolnod kell stílusod. Vigyázz! ne hordj össze annyi gondolatot, mert a főesemény elvesz benne. Mást. — **W. I. Szeged.** Helyesírás!! Tanítóbácsi! „viccből“ adtad csak be ugye? Eredetiben viccelj! — **K. J. Győr.** Rimelő próza. — **H. M. Eger.** Dicshimnusz egy tanítóról. Majd azt hittem, hogy Bonfininek csaptál föl. Így nem lehet. A másikat közlegi kollégáink bírálják. — **G. K. Eger.** Ez minden történelemtankönyvben megvan... de... szebben. — **E. D. Pápa.** Szeretted a nótát, de tollad nem ezt fejezi ki. Próbálj mást. — **G. K. Eger.** Ezekért a versekért máskor haragudtam volna. Többek között így írsz: „Elveszünk mert az van ránk mérve“. Én nem lennék ilyen pesszimista. — **Sz. M. Esztergom.** Honvagy adta kezébe a tollat. De ha csak annyira szereted, mint a versírást, akkor kételkednem kell vágyad valóságában. — **Két előfizető.** Nem tudom megmondani, mivel a meg nem felelő munkákat megsemmisítjük. Nektek tudni kellene. Amelyiktek küldött be munkát, azé. — **E. E. Győr.** Bírálattal Zenemellékletet nem adunk ki, mivel nagyon kevesen érdeklődnek iránta s így ráfizetünk. — **Roy.** Szép gondolat, szebb, jobb köntöst érdemelt volna. — **Jászberény.** Az idén nem adunk ki zenemellékletet, a főbbek miatt. — **Próba.** Stílusa megfelelő, de az eseményt szárazon adja elő. Biztató. Örülök, hogy nem „esik kétségbe“ és „újabbakat próbál“. Kérését teljesítjük. Hasonló szeretettel üdvözljük. Munkáit várjuk. — **B. I. Pápa.** Az esemény jó, de a beállítás nem. Ilyenért senkit sem hívtam volna a volt tanítója. Mást. Tudsz. **M. H. Budapest.** Salvátor int. Még nem elég. A verstan szabályait olvassgassa. Olvasson sokat, hogy készsége fejlődjön. Üdv. **T. I. Szeged.** A szeretet szava. Hosszadalmas és ismétlődésekbe bocsájtkozol. A másik prózái tájleírás. — **Jafet.** Mi nem vagyunk hibásak. Az volt munkája alá írva és így nem nyomathattunk mást.

LUSPAY K.

Modern Orgonakisérek

IV. füzet 50 egyházi ének
orgonára.

Tanítónövendékeknek
félár 1 pengő 50 fillér.

E műben kevésbbé
ismert énekek van-
nak több kiváló
zeneszerző átiratá-
ban. (Önképzőkör-
söknek tiszteletpéldány.)

DEJTÁR. (Nógrád megye.)

LUSPAY:

Preludiumos Zsebkönyv

II. rész (Moll orgonadarabok)
80 oldalon, 80 értékes orgona-
darab Buchner Antal, Kárpáti
Sándor, Kovács Dezső, König
Péter, Kirchner Elek, Kutor
Ferenc, Meiszner Imre, K.
Prkény Tibor, Sztára József,
Sztára Sándor, Vadas Gábor
stb. kiváló szerzőktől. Pikéthy
egymaga 22 orgonadarabbal
szerepel.

Tanítónövendékeknek féláron
1 pengő 60 fillérért küldi
L u s p a y Kálmán szerkesztő
D e j t á r, (Nógrád megye)

(Mutatvány példány az Önképzőkör ré-
szére ingyen.) 1 füzet elfogyott.

Tanítójelölteknek
nagy kedvezményt ad

B E C K E R **J** E N Ő

fodrászterme Ujszeged,
Vedres-utca 5. szám.

Nyiratkozás 50 fillér.
Beretválkozás 20 fillér.

Tiszta és pontos kiszolgálás.
Olcsó ár!

B E C K E R borbélynál
nyiratkozzál!!!

Ha olcsón és izléseesen akar
öltözködni, keresse fel

Tóth Imre

uri szabó üzletét
SZEGED, ALFÖLDI-U. 20.

Elegáns és csinos
tavaszi öltönyök, felöltők
mérték után.

Tanítójelölteknek kedvezmé-
nyes árak!

Magyar gyártmányu szövetek!
Nagy választék!
Jutányos ár!

Ha olcsón és szépen akar
ruhát, gallért, fehérneműt vegyileg
tisztíttatni

keresse fel.

LUCZA JÓZSEF

kelmefestő és vegytisztító gyári ipartelepét,
hol a képzősöknek kedvezményes árakat számítunk

Főüzlet: RÁKÓCZI-TÉR,
(a tűzoltó laktanya és az új adóhivatal között)

Telefon: 10—75.

Fióküzletek: Kazinczy-u. 11., Gizella-tér 3.

Kiskunfélegyháza Kossuth-utca 15.

Postai rendeléseket elfogadok.

Tornász, vívó és atléta

trikók, nadrágok
és cipők

speciális készítője

Schäfer Tibor

Budapest

I. Döbrentei-tér 4.

Telefon: 539—31.

Egyensapkák szövetből, bársonyból, zománcozott jelvénnel saját műhelyemben a legszebb kivitelben készülnek.

Közismert legolcsóbb
beszerzési forrás!

Tessék árajánlatot kérni!

ÚJ
„Zámbó orgonakönyv“

44 oldalon, 50 sajátszerzeményű orgonadarab, jórészt fugaszerű, tematikus, mindamellett dallamos és vonzó kidolgozásban. Szerző törekvése, hogy ne csak szóljon az a kotta, hanem mondjon is valamit.

Ára 3 pengő.

Képzősöknek nagy kedvezmény

10 drb 28, 20 drb 50, 30 drb 60 pengő.

Ezenkívül gyűjtők 20 drb után egy drb, 30 darab után két ingyen példányt kapnak.

Megrendelhető utalványon, vagy utánvétellel Szeged, Hétvezér-u. 25. Zámbó Károly kántor, volt kántorképző tanár.